

ΣΕΝΑΡΙΟ

Κατερίνα Σαραφίδου
Σχολική Σύμβουλος
39^{ης} Περ. Προσχολικής Αγωγής

Τίτλος: Γνωριμία με τον Οδυσσέα Ελύτη: Τρελοβάπορο

Εισαγωγή

Η ποίηση, έναντι της πληθωρικής παρουσίας της παιδικής αφήγησης σε όλα τα είδη της, αποτελεί το φτωχό συγγενή στο χώρο της προσχολικής αγωγής. Επιπλέον απουσιάζει από την εκπαίδευση μια μεγάλη κατηγορία διδακτικών προσεγγίσεων που θα είχε ως κύριο και βασικό στόχο την ανάπτυξη της φαντασίας και δημιουργικότητας των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Απουσιάζει δηλαδή η διδακτική προσέγγιση που θα επιτρέψει στο μικρό παιδί να δει την ποίηση από μέσα, να παίξει με τις λέξεις, όπως περίπου παίζει με τα χρώματα, την πλαστελίνη και τον πηλό, να απομυθοποιήσει την ιερότητα του ποιητικού λόγου και να τον αντιμετωπίσει ως μια απλή κατασκευή.

Αναλυτικό Πρόγραμμα: Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί για το γνωστικό αντικείμενο Λογοτεχνίας και Πληροφορικής και θα εξακτινωθεί στη Γλώσσα, τα Μαθηματικά και στην Έκφραση και Δημιουργία-Εικαστικά, Μελέτη Περιβάλλοντος.

Βαθμίδα εκπαίδευσης: Παιδιά προσχολικής ηλικίας (4-5χρόνων).
Γνωρίσματα ηλικίας: Η εγωκεντρική σκέψη, η μη αναπτυγμένη ακόμα ικανότητα μνήμης και προσοχής, η μη διάκριση των ορίων φαντασίας και πραγματικότητας.

Στόχοι:

- η ανάπτυξη δημιουργικότητας και φαντασίας
- η δημιουργική χρήση ρυθμού
- η επαφή των παιδιών με την ποίηση
- η γνωριμία με έλληνες ποιητές
- ο εμπλουτισμός του λεξιλογίου τους
- η βελτίωση του προφορικού τους λόγου.
- η άσκηση των παιδιών στο γραπτό και προφορικό λόγο
- η αισθητική απόλαυση και ψυχαγωγία του παιδιού
- η χρήση του Η/Υ και να λήψη πληροφοριών από το διαδίκτυο
- η εξάσκηση στη χρήση του ποντικιού, και η παρατήρηση της ταυτόχρονη κίνηση του δείκτη στην οθόνη

- η εκμάθηση επιλογής με το ποντίκι έτοιμου σχήματος, σχεδίου, εικόνας
- η αποθήκευση αρχείων
- η αναπτύξη των δεξιοτήτων της χρήσης και αξιοποίησης των λογισμικών Kidspiration, Revelation Natural Art

Μεθοδολογία: συζήτηση, εργασία σε μικρές ομάδες, δημιουργική γραφή, πρόκληση και δημιουργία νοητικών εικόνων.

Μέσα: Η χρήση δύο ηλεκτρονικών υπολογιστών, η χρήση φύλλων εργασίας, το διαδίκτυο, τα εκπαιδευτικά λογισμικά, όπως Revelation Natural Art και Kidspiration, τα οποία είναι ήδη εγκατεστημένα στους υπολογιστές, Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, η φωτογραφία του ποιητή, πίνακες ζωγραφικής, η χρήση μαγνητοφώνου, φωτογραφικής μηχανής, χαρτιά, κόλλες, μπογιές τυτώματα.

Χρόνος: Πριν το καλοκαίρι ή με το άνοιγμα των σχολείων εκμεταλλευόμενοι τις καλοκαιρινές αναμνήσεις των παιδιών.

Η επιλογή των λογισμικών: είναι κατάλληλα για παιδιά προσχολικής ηλικίας και είναι ανοικτού τύπου. Διαθέτουν επίσης ευχάριστα και παραστατικά περιβάλλοντα, ιδιαίτερα σημαντικό για τα παιδιά αυτής της ηλικίας. Όμως προϋποθέτουν προηγούμενη ενασχόληση με τον Η/Υ και ανάπτυξη της δεξιότητας της χρήσης του ποντικιού, καθώς τα νήπια δεν έχουν αναπτυγμένη ακόμη τη λεπτή τους κινητικότητα

Αφόρμηση:

Προκειμένου να καλλιεργεί αρχικά ένα αίσθημα προσμονής και έκπληξης και να δημιουργηθεί μία ατμόσφαιρα ευχάριστη που να δίνει την αίσθηση της μαγείας, ο **Γλάρος με τα ποιήματα** που κρέμεται στη γωνιά της λογοτεχνίας φέρνει στα παιδιά ένα γράμμα με ένα καινούργιο ποίημα. Έτσι ξεκινά η γνωριμία τους με τον Οδυσσέα Ελύτη.

Το τρελοβάπορο

Βαπόρι στολισμένο βγαίνει στα βουνά
κι αρχίζει τις μανούβρες "βίρα μάλινα"

Την άγκυρα φουντάρει στις κουκουναριές
φορτώνει φρέσκο αέρα κι απ τις δυο μεριές

Είναι από μαύρη πέτρα κι είναι απ' όνειρο
κι έχει λόστρομο αθώο, ναύτη πονηρό.

Από τα βάθη φτάνει τους παλιούς καιρούς,
βάσανα ξεφορτώνει κι αναστεναγμούς.

Έλα Χριστέ και Κύριε, λέω κι απορώ,
τέτοιο τρελό βαπόρι τρελοβάπορο,

Χρόνους μας ταξιδεύει δε βουλιάσαμε
χίλιους καπεταναίους τους αλλάξαμε

Κατακλεισμούς ποτέ δε λογαριάσαμε,
μπήκαμε μες στα όλα και περάσαμε,

Κι έχουμε στο κατάρτι μας βιγλάτορα
παντοτινό τον Ήλιο τον Ηλιάτορα!

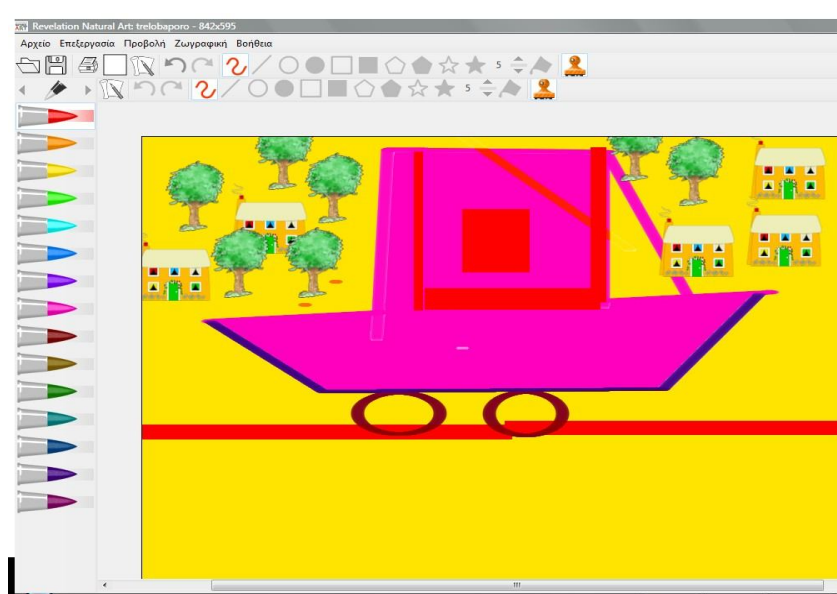
1.Δραστηριότητα

- η προσέγγιση του ποιήματος με ερωτήσεις
- η διαμόρφωση ιλαρής ατμόσφαιρας

1. Ο/η Νηπιαγωγός ανοίγει το γράμμα με το ποίημα και το απαγγέλλει. Το επαναλαμβάνει στίχο- στίχο μαζί με τα παιδιά.
2. Συνεχίζει κάνοντας ερωτήσεις κατανόησης
3. και ερωτήσεις του τύπου:
  - Ποιος είδε το πιο τρελό βαπόρι της πόλης;
  - Ποιος έχει δει ένα ιπτάμενο βαπόρι;
  - Ποιος θα ήθελε να είναι τρελοβάπορο;

2.Δραστηριότητα

Δύο ομάδες(2-3) παιδιών ζωγραφίζουν τρελοβάπορα χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα **Revelation Natural Art** . Γράφουν τίτλο και όνομα.

3.Δραστηριότητα: δημιουργία ποιήματος με τη βοήθεια ρυθμού

- Δημιουργία ζευγαριών ομόηχων λέξεων
  - Δημιουργία μικρών στίχων και στροφών αργότερα
- Τα παιδιά στο άκουσμα μιας κατάληξης χτυπούν παλαμάκια, βρίσκουν και άλλες λέξεις με την ίδια κατάληξη και κάνουν τετράστιχα.
Ο/η νηπιαγωγός σημειώνει τις προσπάθειες των παιδιών.

4.Δραστηριότητα: παρατονισμοί

- ✓ Κατά το τατατά τατατά/ τατατά τατατά/ τατατά τατατά/
- ✓ Σα δελτίο ειδήσεων
- ✓ Με θυμό, χαρά κλπ

Μαγνητοφωνούνται οι προσπάθειές τους και στη συνέχεια τα ακούνε.

5.Δραστηριότητα: Λεκτικό παιχνίδι με ομόηχες λέξεις

- Το σκουριασμένο τηλέφωνο
- Οι λέξεις αλλοιώνονται φωνητικά, δεν παραμένουν σταθερές. Ξεκινούν με τη λέξη «τρελοβάπορο»ή «βιγλάτορα» για να καταλήξει σε μια άλλη παραποιημένη λέξη.

6.Δραστηριότητα:Παιχνίδια με τη ρίμα:

Ο/η νηπιαγωγός αναζητά με τη βοήθεια των παιδιών λέξεις που έχουν κοινά σημασιολογικά σημεία και ομοιοκαταληκτούν, π.χ. παιδιά, πανιά, κουπιά, κουκουναριές, μεριές, θαλασσιές.

Και δημιουργούν μια έμμετρη ιστορία με τη χρήση ερωτήσεων

7.Δραστηριότητα:Παίζουν το παιχνίδι «σου χαρίζω ένα καράβι»

Κάθονται στον κύκλο ξεκινούν με την παραπάνω φράση και την μεγαλώνουν προσθέτοντας μία λέξη

- σου χαρίζω ένα καράβι πράσινο
- σου χαρίζω ένα καράβι πράσινο με πανιά
- σου χαρίζω ένα καράβι πράσινο με λευκά πανιά..., ένα ταξιδιάρικο, ένα παιχνιδιάρικο κλπ

8.Δραστηριότητα : [Ακούνε τον Ελύτη να διαβάζει Ελύτη](#), «Ναοί στο σχήμα τ' ουρανού» στο YouTube, γνωρίζουν περισσότερα για τον ποιητή. Συζητούν για τους ποιητές. αν έχουν δει άλλους ποιητές στη ζωή τους. Τι κάνει ένας ποιητής. Ο/η νηπιαγωγός τους εξηγεί ότι κάνει με τις λέξεις εικόνες και τις βάζει τη μία δίπλα στη άλλη και κάνει ένα ποίημα.

8.Δραστηριότητα: Ακούνε [το «τρελοβάπορο»](#) μελοποιημένο και οπτικοποιημένο από το YouTube .

Ακολουθούν τα βήματα του φύλλου εργασίας για να το ακούσουν από την υπερσύνδεση

Φύλο εργασίας 2

Για να ακούσεις το τραγούδι ακολούθησε τα βήματα:

1. ΒΑΛΕ ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ

ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΜΠΛΕ

ΓΡΑΜΜΗ: [το «τρελοβάπορο»](#)

2. ΠΑΤΗΣΕ ΤΟ ΠΛΗΚΤΡΟ

Ctrl +

3. ΚΑΝΕ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΧΕΡΑΚΙ

ΚΛΙΚ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

4. ΚΑΝΕ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΜΕΓΑΦΩΝΟ
ΑΡΙΣΤΕΡΑ

ΚΛΙΚ

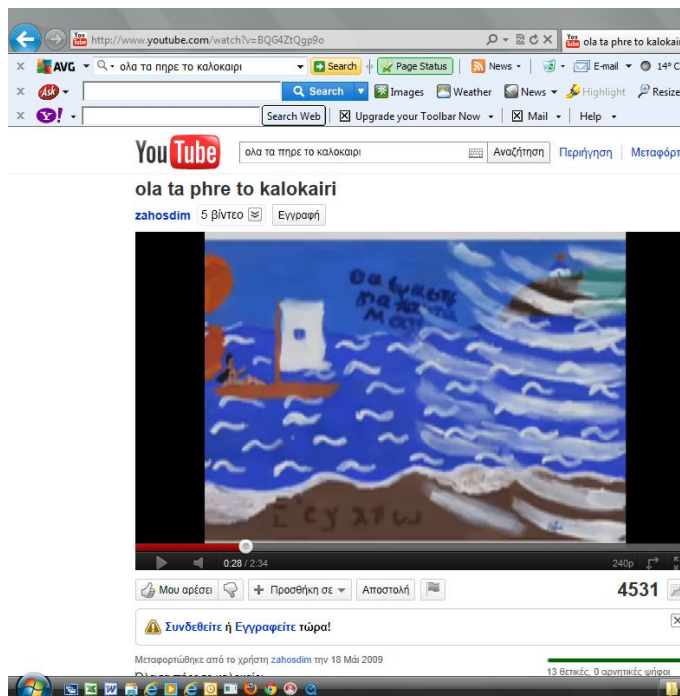

6. ΚΛΕΙΣΤΟ ΜΕ ΤΟ

ΚΛΙΚ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

8. Δραστηριότητα: Μετά από την ακρόαση συζητούν γι' αυτό που είδαν και τις εντυπώσεις τους. Ακούνε και άλλο μελοποιημένο ποίημα του Ελύτη και βλέπουν το βίντεο που έκαναν οι μαθητές της Α΄ Γυμνασίου για το ποίημα [«Τα Ρω του έρωτα»](#).

9. Δραστηριότητα: Αποφασίζουν να ζωγραφίσουν σε μικρές ομάδες το ποίημα ανά δίστιχο και το κρεμάσουν και αυτά στο YouTube.

10. Δραστηριότητα: Τα ονόματα των καρβιών

10.1. Βρίσκουν ονόματα για τα δικά τους καρβία που θα κατασκευάσουν με χαρτιά.

Βρίσκουν σύνθετα, όπως τρελοκάραβο, παιγνιδοκάραβο, σαπιοκάραβο κλπ. Ο/η νηπιαγωγός τα σημειώνει σε πίνακα αναφοράς και ετοιμάζει με αυτά φύλλο εργασίας, κρατώντας σταθερά τη λέξη κάραβο και τα παιδιά συμπληρώνουν τη σύνθετη λέξη σε πρόγραμμα του Kidspiration

Φύλλο εργασίας 3

ΤΡΕΛΟ

ΤΡΕΛΟΚΑΡΑΒΟ

ΣΑΠΙΟ

+

ΚΑΡΑΒΟ

ΠΑΙΧΝΙΔΟ

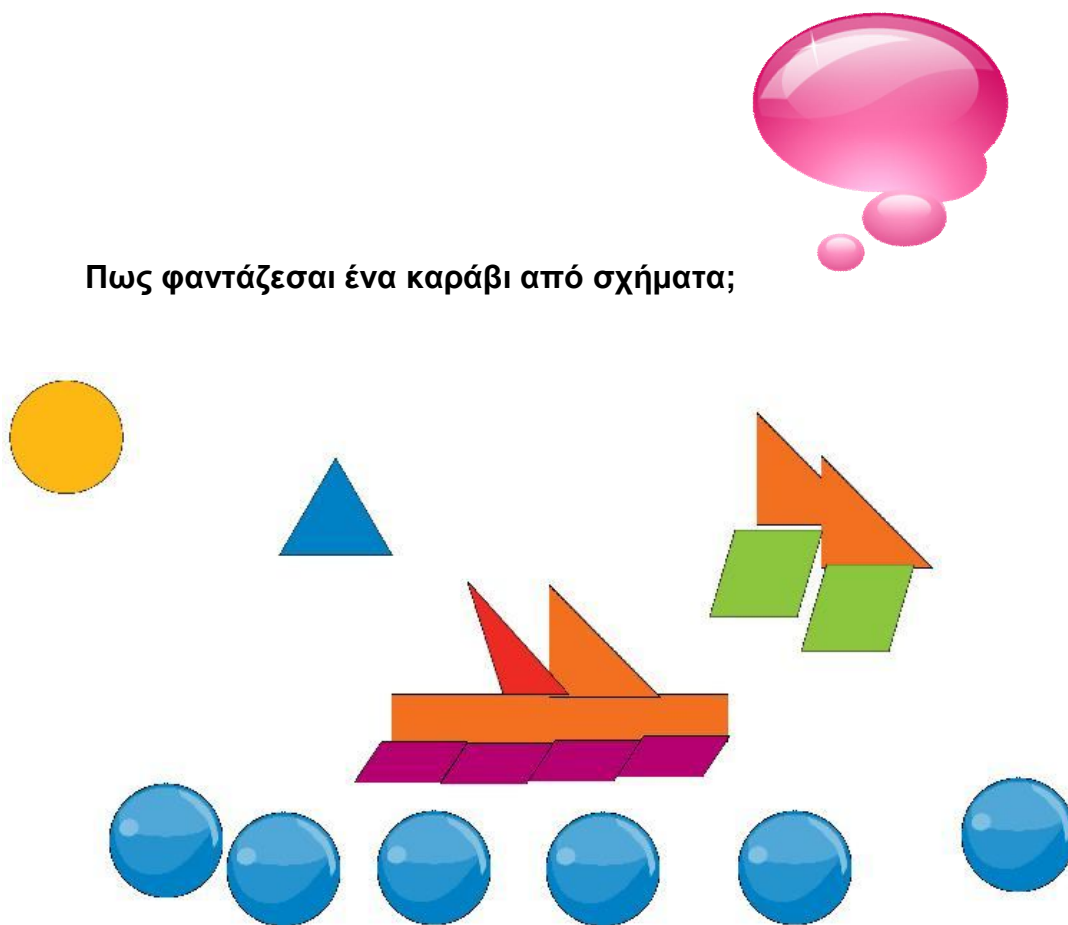
2. Άλλα παιδιά γράφουν ή τα αντιγράφουν στο Η/Υ τα ονόματα καραβιών, με κεφαλαία γράμματα, χρησιμοποιώντας το Microsoft Word. Μαθαίνουν να αλλάζουν τη γραμματοσειρά, να αλλάζουν χρώμα και να αποθηκεύουν.

10.2. Δραστηριότητα: Τα γεωμετρικά καράβια

Συνδυάζουν διάφορα σχήματα από τον υπολογιστή για να κάνουν ένα καράβι, σε πρόγραμμα του Kidspiration. Μαθαίνουν να χρησιμοποιούν την εργαλειοθήκη, με τα σχήματα, να κλικάρουν με το ποντίκι, να το τοποθετούν και να το αποθηκεύουν.

Φύλλο εργασίας 3

Πως φαντάζεσαι ένα καράβι από σχήματα;

12. Δραστηριότητα: Λύνουν Λαβύρινθους, σε έτοιμο φύλλο από τομ/τη νηπιαγωγό στο πρόγραμμα του Kidspiration.

Φύλλο εργασίας 4

Μπορείς να οδηγήσεις το καράβι στο φάρο;

11. Δραστηριότητα: Αναζητούν από το διαδίκτυο πίνακες ελλήνων ζωγράφων με καράβια: [Βολονάκη](#), Αραγμένα καράβια, Το Λιμάνι του Βόλου, Ακτή Φαλήρου, [Αλταμούρα](#), Βάρκες στην αμμουδιά, Θαλασσογραφία, και τα παρατηρούν, ακολουθώντας τις οδηγίες του φύλλου εργασίας 2

12. Δραστηριότητα: Ακούνε και άλλα μελοποιημένα ποιήματα του Ελύτη, όπως το [«Μαγισσάκι»](#) και [«η Ποδηλάτισσα»](#) YouTube και κάνουν μία ανθολογία με αυτά τα ποιήματα, την οποία εικονογραφούν για τη βιβλιοθήκη τους.

14. Δραστηριότητα: Αντιγράφουν το ποίημα σε ένα κανσόν χαρτόνι και το διακοσμούν με τυπώματα (από πατάτα) καραβιών ή ό, τι άλλο προτείνουν τα ίδια, για τη γωνιά της λογοτεχνίας.

15. Δραστηριότητα: Αναζητούν με τους γονείς τους στο διαδίκτυο και άλλα ποιήματα με θέμα τα καράβια και τα φέρνουν στο νηπιαγωγείο για να τα βάλουν στο κουτί της ποίησης, με σκοπό να διαβάζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Μαγνητοφωνούν τις απαντήσεις τους σε όλες τις δημιουργικές δραστηριότητες και η νηπιαγωγός τις καταγράφει και τις τοποθετεί στη γωνιά της ποίησης για να ξαναχρησιμοποιηθούν δημιουργικά, όπως κάνουν οι ποιητές.

16. Δραστηριότητα: Μπορούν να κάνουν προσκλήσεις στον Η/Υ και να καλέσουν τους γονείς τους ή τα παιδιά του διπλανού τμήματος για να παρουσιάσουν τις εργασίες τους και να απαγγείλουν ή να τραγουδήσουν ποιήματα του Ελύτη.

Τέλος μπορούν να επεκταθούμε και σε άλλα γνωστικά αντικείμενα, μαθηματικά (χρησιμοποιώντας φύλλα εργασίας), θέατρο, εικαστικά, μελέτη περιβάλλοντος κλπ, η το ποίημα αυτό να αποτελέσει να αποτελέσει την αφορμή για ένα σχέδιο εργασίας.

Αξιολόγηση: Η αξιολόγηση θα γίνεται και κατά τη διάρκεια του προγράμματος, με τα φύλλα εργασίας, αλλά και στο τέλος. Θα αξιολογηθεί από τον/τη νηπιαγωγό και από τα παιδιά,

- αν πέτυχαν οι αρχικοί στόχοι,
- αν δόθηκαν επαρκείς οδηγίες,
- αν συμμετείχαν όλα τα παιδιά,
- αν εργάστηκαν όλες οι ομάδες,
- αν βοήθησαν ο ένας τον άλλο.
- αν συγκινήθηκαν και διασκέδασαν
- αν απέκτησαν μια πιο ιδιαίτερη σχέση με τη λογοτεχνία

Βιβλιογραφία

Γιαννικοπούλου Α., « Το οπτικό ποίημα: θεωρία και σχολική πράξη», *Παρνασσός, ΛΖ΄*, 203-214, 1995.

Καλογήρου Τζ., « Τύχη, Τέχνη, τόλμη»: τα παιδιά ως δημιουργοί ποιημάτων», *Επιθεώρηση Παιδικής Λογοτεχνίας*, 9,114-135, 1994.

Καλογήρου Τζ., «Η συμβολιστική ποίηση και η διδασκαλία της», *Διαβάζω*, 333, 67-78,1994.

Καρακίσιος Α., « Λαϊκά παιδικά τραγούδια στο νηπιαγωγείο», *Τα Εκπαιδευτικά*, 41-42, 36-46,1993.

Καρακίσιος Α., *Ποίηση για Μικρά Παιδιά: το Limeric*, Προμηθεύς, Θεσσαλονίκη, 1996.

Καρακίσιος Α., *Σύγχρονη Παιδική Ποίηση*, Σύγχρονοι Ορίζοντες, Αθήνα 2002.

Παπανικολάου Ρ., Τσιλιμένη Τ., *Ποίηση και Φαντασία σε Μικρά Παιδιά*, Θεσσαλονίκη, 1988.

Ροντάρι Τζ., *Γραμματική της Φαντασίας*, Μεταίχμιο, 2001(1993).

Σιβροπούλου Ρ., *Ταξίδι στον κόσμο των εικονογραφημένων μικρών ιστοριών*, Μεταίχμιο, Αθήνα 2003.

Σουλιώτης Μ., *Αλφαβητάριο για την ποίηση*, Δεδούση, Θεσσαλονίκη 1995.